

Umsögn Háskóla Íslands um drög að frumvarpi til breytinga á lögum um háskóla, nr. 63/2006

Háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytið hefur birt í samráðsgátt stjórnvalda drög að frumvarpi til breytinga á lögum um háskóla, nr. 63/2006. Frumvarpsdrögin tengjast endurskoðun á viðmiðum um æðri menntun og prófgráður sem gefin voru út af ráðherra árið 2011. Til stendur að breyta m.a. ákvæðum viðmiðanna um einingafjölda að baki diplómum og viðbótarprófum á meistarastigi. Einnig er fyrirhugað að setja ný ákvæði inn í viðmiðin um svokallað meistarapróf á doktorsstigi (M.Phil.) og svokallað örnám (e. micro-credentials). Samhliða þessum breytingum þarf að breyta ákvæðum 7. gr. laga um háskóla þar sem fjallað er um prófgráður, diplómur og tengd atriði.

Umræddar lagabreytingar voru boðaðar sl. sumar í sérstöku skjali í samráðsgátinni sem bar yfirskriftina „Áform um lagasetningu“. Þar var fyrirhuguðum breytingum lýst í stuttu máli með eftirfarandi hætti: „Áformað er að breyta a. lið 2. mgr. 7. gr. laganna um háskóla með því að hækka lágmarkseiningafjölda til diplómaprófs úr 30 í 60 ECTS einingar og setja inn heimild í 3. mgr. 7. gr. laganna sem heimilar háskólum að meta örnám eða styttri námsleiðir til ECTS eininga.“ Einnig kom fram í þessu skjali að sett yrði inn í lögin ákvæði um að óheimilt sé að meta ECTS-einingar sem þreyttar hafa verið á tilteknu háskólaþrepi yfir á hærri háskólaþrep, séu þær hluti af kjarnahæfni námsins.

Í fyrirbyggjandi frumvarpsdrögum er að sumu leyti farin önnur leið en lýst er í áðurnefndu skjali. Nú er ekki lengur gert ráð fyrir að breyta ákvæðum um lágmarkseiningafjölda í 7. gr. laganna, heldur er lagt til að þessi ákvæði verði tekin út og í staðinn sett almenn heimild fyrir ráðherra til að kveða á um þetta og tengd atriði í viðmiðum um æðri menntun og prófgráður. Með öðrum orðum, gengið er út frá því að framvegis verði ekki fjallað um viðurkenndar prófgráður og fullnaðarpróf í lögnum heldur einungis í viðmiðunum. Þá er ekki að finna í frumvarpsdrögnum ákvæði um að ekki megi meta einingar af tilteknu háskólaþrepi yfir á hærri þrep, líkt og boðað var, en þess skal getið að slík ákvæði er að finna í drögum að endurskoðuðum viðmiðum um æðri menntun og prófgráður, sem nálgast má í samráðsgáttinni.

Þær breytingar sem orðið hafa á áformum stjórnvalda frá því sl. sumar, og lýst er hér að ofan, vega ekki þungt að mati Háskóla Íslands né eru þess eðlis að þær kalli á athugasemdir af hálfu skólans. Þær breyta heldur ekki í neinu afstöðu Háskóla Íslands til meginatriða málsins. Sú afstaða kemur með skýrum hætti fram í skriflegri umsögn skólans um áðurnefnt skjal, dags. 14. september 2023. Háskólinn fagnar viðleitni stjórnvalda til að tryggja að háskólanám sem stundað er hér á landi sé alþjóðlega viðurkennt. Jafnframt áréttar skólinn að 30 eininga viðbótarnám á meistarastigi, sem ýmsar deildir bjóða, hefur gegnt mikilvægu hlutverki í námsframboði skólans. Nái boðaðar breytingar fram að ganga er ljóst að leggja þarf þessar námsleiðir niður eða stækka þær upp í a.m.k. 60 einingar. Þriðji kosturinn yrði væntanlega að umbreyta þeim í örnám.

Að mati Háskóla Íslands kann vel að vera að í örnámi felist tækifæri til að þróa sveigjanlegt nám sem sniðið er að fjölbreyttum þörfum vinnumarkaðar og samfélags. Hins vegar telur skólinn ekki fyllilega ljóst hvaða viðmið og kröfur örnám á háskólastigi þarf að uppfylla. Mikilvægt er að mótuð verði formleg umgjörð um þessa tegund náms með skýrum kröfum og viðmiðum.

Um þessar mundir er unnið að því á vettvangi Evrópska háskólasvæðisins að móta leiðbeiningar fyrir háskóla um örnám. Reikna má með því að þeirri vinnu ljúki um mitt næsta ár, þ.e. í júní 2024. Í ljósi þessa óskaði Háskóli Íslands eftir því við ráðuneytið að ákvæði um breyttan einingafjölda að baki diplómum og viðbótarprófum kæmu ekki til framkvæmda fyrir en frá og með háskólaárinu 2025–2026. Skólinn fagnar því að í drögum að frumvarpi til breytinga á lögum um háskóla er í 2. gr. gert ráð fyrir því að þessar breytingar komi ekki að fullu til framkvæmda fyrir en 1. ágúst 2025.

Að lokum vill Háskóli Íslands ítreka hvatningu sína til stjórnvalda að efnt verði til átaks til að kynna örnám á háskólastigi fyrir haghöfum, þ.m.t. núverandi og verðandi háskólanemum, atvinnurekendum og stéttarfélögum háskólamenntaðs fólks. Sér í lagi er mikilvægt að upplýsa heildarsamtök á vinnumarkaði um hvað felst í örnámi til að stuðla að því að það verði viðurkennt í kjara- og stofnanasamningum.

Jón Atli Benediktsson
rektor Háskóla Íslands